

Değerli Hocam Prof. Dr. Meral (Şenöz) Alpay*

My Esteemed Teacher Prof. Dr. Meral (Şenöz) Alpay

Hülya Dilek-Kayaoğlu**

Öz

Değerli Hocam Prof. Dr. Meral Alpay'ın 7 Mart 2019 tarihinde aramızdan ayrılmış olması beni de derinden üzdü. Kendisini tanıyanlar kaybımızın ne kadar büyük olduğunu bilirler. Alanımıza yaptığı özgün bilimsel katkılarla olduğu kadar kişiliğiyle de kalplere taht kuran hocam anılarımızda daima yaşayacak. Bu yazı, kendisiyle üniversitede tanıştığım ilk öğrencilik yıllarımdan emekli olmasına kadar geçen sürede bende iz bırakan özelliklerinin kısa bir anlatımıdır. Değerli hocamı saygı, sevgi ve özlemle anıyorum.

Anahtar Sözcükler: Meral (Şenöz) Alpay; Türk kütüphaneciliği; İstanbul Üniversitesi; Türkiye.

Abstract

I was deeply saddened by passing of my esteemed professor Meral Alpay on March 7, 2019. Those who know her will appreciate how great our loss is. My beloved professor, who was admired for her personality as well as for her original scientific contributions to our field, will always live in our memories. This text is a short narration of her defining characteristics that impressed me within the period from my first student years that I met her till her retirement. I remember my esteemed professor with respect, love and longing.

Keywords: Meral (Şenöz) Alpay; Turkish librarianship; University of Istanbul; Turkey.

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümüne ve üniversitenin değişik bölüm ve birimlerine 43 yıl boyunca yönetici ve öğretim üyesi olarak hizmet etmiş; binlerce öğrenci yetiştirmiş; adı adeta akademi ile özdeşleşmiş olan değerli hocam Prof. Dr. Meral Alpay'ın 7 Mart 2019 tarihinde aramızdan ayrılmış olması beni de derinden üzdü. Kendisini tanıyanlar kaybımızın ne kadar büyük olduğunu bilirler. Meral Hoca ile kişisel tanışıklığım 34 yıl öncesine, o dönemdeki adıyla, Kütüphanecilik Bölümünün 1. sınıf öğrencisi olduğum günlere gider. İkinci sınıfta final kâğıdımı tüm sınıfın önünde okuyup beni kutlayarak onurlandırmasını ise hiç unutamam. O günden bu yana Meral Hoca biyografimin önemli bir parçası olmuş, gerek meslek yaşamımın, gerekse özel yaşamımın değişik evrelerindeki sevinçlerime ve mutluluklarıma tanıklık etmiş; sıkıntılarımı ve üzüntülerimi paylaşmış; özgüven sahibi, bağımsız bir birey/akademisyen olma sürecimin pusulalarından biri olmuştur.

* Bu yazı, *Meral Alpay'a Armağan* (Yay. Haz. Hülya Dilek-Kayaoğlu. İstanbul, 2007) kitabında yayımlanan sunuş yazısına dayanmaktadır. Güncellenerek yeniden yazılmıştır.

This article has been based on the forward letter in the book named Meral Alpay'a Armağan (Prepared by Hülya Dilek-Kayaoğlu. İstanbul, 2007). It was rewritten by updating.

** Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. E-posta: dilekkayaoglu@gmail.com
Prof. Dr., Istanbul University Department of Information Management, Turkey.

“Bir bilimci, bir üniversite hocası nasıl olmalıdır, nasıl yaşmalıdır?” diye sorulacak olursa, benim için Meral Hoca buna verilecek en güzel örneklerdendir. Bir bilimci olarak olağanüstü bir çalışma disiplinine, dil ve tarih bilincine, eleştirel yaklaşıma, keskin bir öngörü ve sağlam bir mantık kurgusuna sahipti.

Dünyada en doğru yol göstericinin bilim olduğuna gönülden inanan Alpay, yaşamının her alanında dürüst kalmayı, açık sözlü olmayı ilke edinmiş, toplum çıkarlarını kendi çıkarlarının önüne koyabilen bir insan olmuştur. Gelişmiş bir hakkaniyet duygusuna ve sorumluluk bilincine sahipti. Kendisini başkalarının gözüyle görme saplantısı yoktu. Doğru bildiği yolda, aksi kanıtlanana kadar, yalnız da kalsa, eleştirilse de cesurca ilerlemeyi yeğlemiş; çoğunluğun ya da gücünün yanında yer alma kolaycılığı, maddi çıkar ve statü elde etme gibi bilim etiğiyle bağdaşmayacak unsurları reddetmiştir.

Hocası Juchhoff'u ‘hem bir öğrenci, hem bir öğretmen, hem de araştırmacı ve kütüphaneci’ diye tarif etmişti. Bu ifadeyle ben de bugün hocam Meral Alpay'ı tanımlayabilirim. Kanımca, kuram ve uygulamayı etkin bir biçimde bütünleştirebilen nadir hocalardandı. Bitip tükenmeyen bir öğrenme aşkı ve sanat haline getirdiği bir paylaşma ve öğretme heyecanı doluydu. Benim ilk bakışta tatlı sert olarak algıladığım, başkalarının mesafeli ve sert bulduğuna tanık olduğum bir yaklaşımı vardı.

Hem adı, hem de içeriği yeniliğe açık olan, Türkiye gerçekleriyle de her zaman ilişkilendirdiği, doğal pedagojik yeteneğini ve hitabet sanatının inceliklerini kullandığı ilham verici ve motive edici dersleriyle öğrencilerinin gönlünde taht kurmuştur. Yetenekli gençleri keşfetmek, onlardaki gizli gücü harekete geçirmek, atacakları adımlarda kendisini rehber edinmelerini sağlamak, üretken kılmak ise onun ayrı bir becerisiydi. Öğrencilerinin “doğruyu aramanın önemini, yeniyi bulmanın sevincini topluma yararlı olmanın tadını almayı bilen insanlar” olarak yetişmesini isterdi.

Meral Alpay, yetiştirdiği bölüm öğretim üyeleri ve öğrencileriyle olduğu kadar, bir araştırmacı olarak Türkiye sorunlarına öncelik veren, özgün, derinlikli araştırmalarıyla ve yönettiği tezlerle de bilim alanımızın kuramsal gelişimine katkılar sağlamış; düzenlediği bilimsel toplantılarla alanımıza canlılık getirmiştir. Bibliyografyası bunun kanıtı niteliğindedir. Özellikle doçentlik tezine dayanan *Harf Devriminin Kütüphanelerde Yansıması* adlı kitabı bugün dahi aşilamamıştır. Ayrıca, bölümümüzün kurulup gelişimiyle Meral Alpay'ın meslek yaşamının gelişimi de paralellik arz etmiştir.

Meral Hoca, bizzat tanıklık ettiğim ve meslek yaşamının son 11 yılı boyunca yöneticisi olduğu İstanbul Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığının gelişmesini sağlamak üzere adeta elini taşın altına koymuş; bir sorun yumağı olarak adlandırabileceğim, üniversite içinde ve dışında neredeyse herkesin “fikir sahibi olduğu”, İstanbul Üniversitesi Kütüphanelerini bir sistem içinde çalıştırmanın altyapısını hazırlamış; bir yeniden yapılanma süreci başlatmıştır. İzmir’de, 2002 ÜNAK Sempozyumu’nda sunduğu bildiride bu süreci anlatırken şöyle demişti: “Bu süreç hiç bitmeyecektir. Evrimsel olarak gelişim süreci yakalanıncaya kadar yasaların elverdiği ölçüde hep devrimsel bir tutumla yeniyi izleyecek, eskiyi de koruma altında tutarak kullanıma sunacağız”. Alpay, kütüphane yöneticisi olduğu bu dönemde hem doğal felaketlerle (1999 Marmara Depremi), hem de birçok haksız eleştiriyle kendine yakışır bir biçimde savaşmış; bundan yüzünün akıyla da çıkmıştır. Çağdaş yararlandırma hizmetlerinin ve kurallarının İ.Ü. Merkez Kütüphanesi ve Nadir Eserler Kütüphanesinde uygulanmasını sağlayarak herkesin kütüphaneden demokratik bir biçimde yararlanmasının yolunu açmıştır.

Alanımıza yaptığı katkılar yanında örnek bilim insanı kişiliği ile kalplerimize taht kuran Meral Hoca daima anılarımızda yaşayacak. Değerli hocamı saygı, sevgi ve özlemle anıyorum.

Resim 1. İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi, Temmuz, 2001.